

jistníkovi vyhrazena oprávnění tam uvedená až do příhody pojistné. V souzeném případě bylo právě smlouvou ustanoveno jinak a nelze mluvit tedy v tomto směru o pochybnosti. Nepřekáží proto ani usnesení § 132 uved. zák. závěru dříve uvedenému, že žalobkyně nabyla práva na plnění přímo ze smlouvy, tedy ještě před pojistnou příhodou. Neměl-li podle toho manžel žalobkyně oprávnění nakládati pojistkou, jak učinil, nezáleží na tom, vyhovoval-li jeho projev ve směrech, jež chce mítí zjištěny odvolací soud, vycházejí z jiného právního stanoviska. Není tedy třeba tohoto zjištění a doplnění řízení.

Čís. 14664.

Kdo podle obsahu pojišťovací smlouvy jest spolusmluvníkem, jest procesní stranou v řízení rozhodčím a aktivně legitimován k žalobě o bezúčinnost rozhodčího výroku.

(Rozh. ze dne 31. října 1935, Rv I 1870/33.)

Žalobkyně Anna K-ová byla vlastníci nemovitosti čís. 5 v H., kterou koupila od dřívější držitelky Julie L-ové, jež tuto nemovitost pojistila proti ohni u žalované vzájemné pojišťovny St. F. v Ch. Žalobce Jan K. chtěl v červenci 1927 toto pojištění vypovědět. Žalovaná však tuto výpověď nepřijala, poněvadž výpověď tehdy podle jejích stanov nebyla přípustná. Nato Jan K. dopisem ze dne 12. července 1927 zažádal o přijetí jako člen žalovaného ústavu, a pro případ tohoto přijetí vyjádřil přání, aby předchozí držitelkou došlé běžné pojištění budov na 27.000 Kč a movitosti na 3.000 Kč bylo prodlouženo. Že Anna K-ová je jedinou vlastníci domu čís. 5 v H., z tohoto oznámení, jež podepsal Jan K. v kanceláři žalované jménem Jan a Anna K., není zřejmo. Kdo je držitelem domu, o tom se tehdy dále nemluvalo. Jan K. tehdy oznámil jenom pojistku, podle níž pojišťovaný dům byl již pojištěn na 218.000 Kč u pojišťovny »U.« Nato vystavila žalovaná pojišťovna St. F. pojistku ze dne 19. srpna 1927, podle níž žalovaný ústav pojistil členům ústavu Janu a Anně K-ovým dům čís. 5 v H., jakož i nemovitosti určitými částkami. Dne 9. ledna 1928 vypukl oheň na pojištěné nemovitosti a nemovitost shořela. Příklad škody byl oznámen u obou pojišťovacích ústavů. Nato obdržela Anna K-ová od Pražské pojišťovací společnosti »U.« dopis ze dne 21. ledna 1928, ve kterém sdělila, že škoda bude zjištěna rozhodčím výrokem za příbrání znalců v pátek dne 27. ledna 1928. Anna K-ová byla zároveň vyzvána, aby vyrozuměla svého znalce stavebního. Dne 27. ledna 1928 dopoledne přišel na spáleniště stavitel K. z Ch. a inž. P. za »U.« a předsevzali vyměření. Anna K-ová byla přítomna a byla též vyzvána, aby přišla odpoledne do kanceláře stavitele K-a. Jan K. byl tehdy ve vyšetřovací vazbě u krajského soudu v Ch. Anna K-ová přišla také skutečně odpoledne do kanceláře stavitele K. v Ch., podepsala tam, jak tvrdí, tři předložené tiskopisy, jejichž obsah podle svého tvrzení neznala. Dopisem ze dne 27. února 1928 poslala na to »U.« Anně K-ové exemplář protokolu o ustanovení rozhodčího soudce a vyhotovení roz-

hodčího výroku ze dne 28. ledna 1928, který byl vydán inž. P-ou a stavitelem K-em. Jan K. rozhodčí nález neobdržel. Rozhodčím nálezem byla určena škoda celkem na 68.646 Kč, již měla nésti žalovaná obnosem 10.146 Kč. Žalobou domáhají se nyní Jan a Anna K-ovi, by rozhodčí nález byl proti žalované pojišťovně St. F. prohlášen za neúčinný a byl zrušen. K odůvodnění žalobního nároku namítli, že žalovanou nebyli vyrozuměni o tom, že škoda bude zjištěna rozhodčím výrokem, jak to učinila pojišťovna »U.« a také, že žádného rozhodčího nebo znalce si za sebe neustanovili. Žalobce Jan K. pak nebyl o rozhodčím vyrozuměn vůbec, ač jest smluvníkem žalované, třebaš nebyl knihovním vlastníkem nemovitosti, neboť provozoval v domě hostinskou živnost na svůj vlastní účet. Byl tudíž podnikatelem provozu, je manželem žalobkyně, pojišťovací prémie platil ze svého a také žalobkyni poskytl peníze ke koupi nemovitostí. Žalobkyně Anna K-ová z dopisu pojišťovny »U.« ze dne 21. ledna 1928, jsouc méně vzdělaná, nevyrozuměla, že jde o ustanovení rozhodčího soudce pro určení škody vzniklé z požáru a o rozhodčí řízení. P r v ý s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Pro rozhodnutí sporu jest především rozhodno, zda žalobce Jan K. byl ohledně pojištění u St. F. smluvníkem a zda uzavřená pojišťovací smlouva ohledně něho po případě je po právu. Žalovaná to popírá, poněvadž Jan K. neuzavřel předmětné pojištění ve vlastním jméně, nýbrž jako zmocněnec a zákonný zástupce své manželky Anny K-ové. Toto tvrzení žalované však neodpovídá skutečnosti, neboť oznámení o změně držby týkající se pojištění ze dne 12. července 1927 výslovně bylo učiněno Janem a Annou K-ových a bylo Janem K-em jménem Jan K. a Anna K-ová podepsáno. Tomu také odpovídá vystavená pojistka o pojištění ze dne 19. srpna 1927 znějící výslovně na členy Jana a Annu K-ovy. Žalovaný ústav považoval oba manžele, tedy Jana K-a a Annu K-ovou za pojištěnce, neboť kdyby měl za to, že Jan K. vystupuje nikoliv vlastním jménem, ale v plné moci a jako zákonný zástupce své manželky Anny K-ové, bylo by úplně nesrozumitelným, jak mohl by vystaviti pojistku, znějící na členy ústavu Jana a Annu K-ovy, tedy na oba žalobce. Žalovaná nemůže se tudíž na to odvolávati, že Jan K. není smluvníkem. Žalovaná během sporu namítla, že Josef a Anna K-ovi učinili oznámení a žádali o přijetí jako členové žalované, aniž by uvedli, že Anna K-ová je sama vlastníci objektu. Žalovaná se dověděla teprve prý při vyšetřování škody v lednu 1928, že držitelkou objektu je Anna K-ová sama, a tudíž jenom tuto k vyšetření škody a provedení rozhodčího řízení o výši škody přibrala a s ní jednala. Toto tvrzení žalované nemůže nic jiného obsahovati, než tvrzení, že žalovaná o obsahu jí učiněného prohlášení, to jest o obsahu pojišťovací smlouvy, byla v omylu, který se týkal hlavní věci nebo podstatné její náležitosti, a tudíž pro ní z toho nevzešel žádný závazek, neboť omyl byl způsoben druhou smluvní stranou, to jest Janem K-em. Žalovaná se sice výslovně na toto zákonné ustanovení § 871 obč. zák. neodvolala. Jan K. oznámení ze dne 12. července 1927 podepsal jménem Jan a Anna K-ovi. V tomto prohlášení stojí výslovně, že podepsaní pro případ přijetí jako členové St. F. si přejí, aby pojištění bylo prodlouženo po dřívější vlastníci L-ové. Tím došlo výrazu, že podepsaní Jan a Anna K-ovi pojištěnou nemovitost získali od dřívější držitelky Julie L-ové, jakkoli skutečně jí nabyta jen Anna K-ová.

O tom, kdo je vlastně vlastníkem pojištěného objektu, se dále nemluvílo, jenom bylo prohlášeno Janem K-em, že objekt je pojištěn také u pojišťovacího ústavu »U.« v P. Žalovaná se teprve dne 27. ledna 1928 dověděla, že Jan K. není spoluvlastníkem pojištěné nemovitosti, nýbrž že jedinou vlastnící její je Anna K-ová. Předpoklady § 871 obč. zák., pokud jde o Jana K-a, jsou dány. Žalovaná při vyšetření škody a při provedení rozhodčího řízení mohla mít za to, že pro ni, pokud jde o Jana K-a, nevznikl z pojišťovací smlouvy žádný závazek. Byla tedy oprávněna upustiti od přivzetí Jana K-a dne 27. a 28. ledna 1928 k vyšetření a jednání a provést rozhodčí řízení o zjištění náhrady škody toliko s vlastní majitelkou Annou K-ovou. Jan K. se také nemůže odvolávat na ustanovení čl. 27 všeobecných pojišťovacích podmínek, že pojištění uzavřel na cizí účet, neboť o tom nebylo řeči. Na vlastní účet nemohl Jan K. nemovitost čís. 5 v H. pojistiti, poněvadž nebyl vlastníkem. Žalobní žádání tudíž, pokud postihuje Jana K-a jako žalobce, bylo z výše uvedených důvodů zamítnouti. Pokud jde o žalobkyni Annu K-ovou, byla žaloba zamítnuta ohledně ní, poněvadž nebyly prokázány žádné z výtek, které rozhodčímu řízení a nálezu učinila. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání.

D ů v o d y: Výtkou nesprávného právního posouzení namítají žalobci, že se prvý soud odvolává na omyl žalované ohledně vlastnictví ku pojištěnému subjektu. To se týká otázky aktivní legitimace žalobce Jana K-a. Žalovaná nenamítla nikdy, že byla v podstatném omylu ohledně Jana K-a. Nedovolávala-li se tedy sama omylu, nemohl ani soud touto nenamítanou okolností se zabývat. Avšak žalovaná namítala ve sporu nedostatek aktivní legitimace Jana K-a, poněvadž též nebyl vlastníkem ani spoluvlastníkem pojištěné nemovitosti a nelze ani o pojištění na cizí účet mluvit. Námitka tato jest oprávněna. O pojištění vlastním předmětné nemovitosti nelze mluvit, když nemovitost jest vlastnictvím Anny K-ové, o pojištění pak dle § 69 poj. zák. po případě čl. 27 poj. podm. žalované (pojištění na cizí účet) nelze mluvit, poněvadž § 69 poj. zák., který ostatně dosud platnosti nenabyl, a čl. 27 poj. podm. stanoví, že při pojištění na cizí účet může příjemce pojištění vlastním jménem disponovati s právy, která pojištěnému podle smlouvy přísluší, a že sám může placení přijmouti bez svolení pojištěncova, což v daném případě možno není již proto, že pojištěnka Anna K-ová sama své právo uplatňuje proti pojišťovně, z čehož nejlépe vychází, že nešlo o pojištění na cizí účet. Pojištění na cizí účet předpokládá zákon pro zcela jiné případy, jak z motivů k zákonu o pojišťovací smlouvě § 69 vychází, t. j. když někdo převezme pojištění cizí věci, kterou má v úschově aneb svěření k dopravě neb pod. Spíše by se tedy v daném případě mohlo mluvit o pojištění vlastního zájmu na cizí věci, které však by musilo býti ve smlouvě pojišťovací jasně vysloveno, poněvadž ono jest samostatnou smlouvou, která jest nezávislá na dotyčné věci (srov. motivy k §§ 48 a 49 str. 74), avšak jako taková musela býti také vyznačena, aneb aspoň by musel býti zřejmý úmysl stran smlouvu takovou učiniti. To však z pouhé okolnosti, že smlouva pojišťovací vystavena byla na Jana a Annu K-ovy, ještě nijak nevychází, a z okolnosti, že ve smlouvě té pojištěny jsou i movitosti (vozy a hospodářské stroje na . . . Kč), které jsou vlastnictvím Jana K-a, vychází jen úmysl stran, že Anna K-ová pojišťuje nemovitost, Jan K. pak movitosti, o tyto však v předmětném sporu nejde,

když odhadnuty nebyly. Také námitky, které žalobci opírají o předpisy § 595 c. ř. s., nejsou nikterak odůvodněny. Že žalobkyni poskytnuto bylo slyšení (§ 595 čís. 2 c. ř. s.), vychází z toho, že při zjišťování škody byla přítomna, třebaž ne po celou dobu, ale to stačí; zákon žádá pouze, aby pojištěnému poskytnuta byla možnost zúčastniti se řízení rozhodčího, jakým způsobem pojištěný onu účast provede, ponechává se jemu na vůli. Chovala-li se při tom pasivně, nese toho následky. Že není osobou, stojící pod průměrem obyčejné venkovské ženy, která jest zvyklá své domácí věci vyřizovati, že její schopnosti chápací jsou zcela normální, zjistil soud prvý a mohl to také zjistiti, když ji sám jako stranu vyslýchal a nebylo proto třeba, aby duševní její schopnosti dal zjišťovati znalcem nebo znaleckými svědky. Jakým způsobem rozhodci ke svým výpočtům dospěli, záleželo na nich, strany měly je upozorniti na okolnosti, které podle mínění stran pro správné ocenění pojištěné věci jsou důležité, anebo které by snad znalci rozhodci přehlédli. Překročení hranice jejích úkolů se strany rozhodčích (§ 595 čís. 5 c. ř. s.) nelze shledávati v tom, že rozhodovali ve věci »U.« a St. F. zároveň. V obou případech šlo o zjištění škody a to bylo právě jejich úkolem. Podle § 22 všeobecných podmínek pojišťovací smlouvy ustanoví, neujednají-li strany co jiného, každá strana po rozhodci, oba rozhodci určí dále rozhodce vrchního, který svou činnost vyvine teprve tehdy, když se oba rozhodci nedohodnou. Nepřichází proto k platnosti § 30 stanov o ustanovení čtyř rozhodců. O tom, kdy rozhodci jmenováni býti mají, nemá zákon ustanovení. Anna K-ová věděla, že jde o zřízení rozhodčího soudu. Za ní vystupoval jako rozhodce stavitel K. Podepsala také protokol o zřízení rozhodčího soudu. Bezodůvodnou jest i námitka, že rozhodčí výrok příčí se nutícím předpisům právním, zejména dobrým mravům, a že nebyl přibrán manžel Anny K-ové ke zjišťování škody. Donucovacími předpisy ve smyslu § 595 čís. 6 c. ř. s. jsou jenom předpisy materiálního práva, výtky výše uvedené však porušení takové neobsahují.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Pro posouzení pojišťovací smlouvy jest rozhodný obsah pojistky ze dne 19. srpna 1927, kterou žalovaná vzájemná pojišťovací společnost pojišťuje svým členům Janu a Anně K. náležející předměty, aniž by se činil rozdíl mezi vlastnictvím nemovitostí a vlastnictvím svršků. Obsah pojistky v naznačeném směru odpovídá v podstatě předchozí oznámení změny držebnosti, učiněné jménem obou nabývajících Jana a Anny K. dne 12. července 1927; že se to stalo jménem obou, je tím závažnější, porovná-li se toto oznámení s tím, které ohledně sklizně učinil téhož dne sám žalobce. Ostatně i podle žalované strany ve skutečnosti uzavřeli smlouvu oba manželé společně a podává se to také z jejího přednesu při roku dne 5. října 1928, podle něhož při nabytí držby Annou K. učinili oznámení oba, Jan a Anna K., žádající, aby byli přijati za členy žalované pojišťovací společnosti, aniž by byli udali, že je Anna K. sama vlastníci nemovitostí, což se objevilo teprve dne 27. ledna 1928 při vyšetřování škody. Pokud pak první soud posuzoval okolnost posléze uvedenou

s hlediska omylu (§ 871 obč. zák.), způsobeného u žalované pojišťovací společnosti žalobcem o obsahu pojistné smlouvy, a došel k závěru, že této společnosti nevznikl žádný závazek ohledně Jana K., takže byla oprávněna upustiti od jeho účasti při rozhodčím řízení, stalo se to bezpředmětným podle rozsudku odvolacího soudu, který v tomto sporu použiti ustanovení o omylu právem vyloučil z procesních důvodů. Odpadla-li tato právní překážka, pak plyne z předchozího, že žalovaná pojišťovací společnost nejen pokládala oba žalobce při ujednání pojistné smlouvy za smluvní stranu, nýbrž že neměla příčiny jinak pohlížeti na právní postavení žalobce ani v řízení rozhodčím. První soud správně tedy vystihl, že není podkladu pro obranu žalované strany, podle které by byl žalobce Jan K. vystupoval jen jako zástupce nebo plnomocník své manželky Anny K. při ujednání pojišťovací smlouvy, a že tedy by nepřicházel v úvahu jako smluvní strana. Tím padá námitka, že se žalobci nedostává oprávnění k žalobě (aktivní legitimace). Nejdeť o sám hmotný nárok z pojištění a nelze tedy s tohoto hlediska posuzovati oprávnění žalobcovo k žalobě, nýbrž jen se zřetelem k předcházejícímu rozhodčímu řízení. V tom smyslu stačí, že se žalobce jeví jako spolusmluvník, který jest v důsledku toho i procesní stranou v řízení rozhodčím. Odvolací proto pochybil, řešil-li s jiného právního hlediska oprávnění žalobcovo k žalobě, přihlížaje též k otázce vlastnictví, zájmu jeho na pojištěné věci, jakož i k té okolnosti, nešlo-li snad o pojištění na cizí účet. Z toho plyne, že měl býti žalobce přivzat k rozhodčímu řízení, jež mělo platiti nejen pro pojišťovací společnost »U.«, nýbrž následkem přístupu i pro žalovanou pojišťovací společnost »St. F.«. Žalobce jako strana k tomuto rozhodčímu řízení nebyl přivzat a nebyl mu vůbec přítomen. Zápis o ustavení rozhodčího soudu podepsán jest jen žalobkyní a toliko jí byl doručen rozhodčí výrok. Na tom nic nemění, radil-li se žalobce s B. K-em hned po požáru o výši škody, kdy rozhodčí řízení nebylo ještě ani zahájeno, rovněž tak ne, mohl-li býti zpraven svou manželkou o průběhu rozhodčího řízení, když byl v době té v trestní vazbě. Z těchto okolností nemůže žalovaná nic vytěžiti pro své stanovisko, tím méně, pojímala-li v řízení před první stolicí ono jednání žalobcovo s B. K-em jako zplnomocnění, udělené K. pro žalobkyni jejím manželem jako zákonným zástupcem. Žalobce tudíž písemně neustanovil rozhodčího (čl. 22 odst. 2 všeob. pojišť. podm.), a nebyl ani jinak přivzat k rozhodčímu řízení zahájenému sice druhou pojišťovací společností »U.«, k němuž se však žalovaná pojišťovací společnost připojila, a jejímž jest spolusmluvníkem. Tím mu ovšem nebylo ani popráno v řízení před rozhodčími právního slyšení (§ 587 c. ř. s.). Vada ta zasahuje celé rozhodčí řízení ohledně žalované pojišťovací společnosti, i výsledek jeho, činíc je zmatečným, a jest tedy rozhodčí výrok bezúčinný podle § 595 čís. 1, 2 c. ř. s. Již z tohoto důvodu bylo proto žalobě na bezúčinnost a zrušení výroku toho (§ 596 první odstavec c. ř. s.) vyhověti.

Čís. 14665.

K výkladu poslední věty odstavce druhého § 1330 obč. zák.

(Rozh. ze dne 31. října 1935, Rv I 2240/33.)